
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא לעבודה סוציאלית-א; 3102 -

תאריך עדכון אחרון 05-10-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 3

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר רנא אסעיד, גב' תמי גרוס, ד"ר הדס מור, ד"ר חניטה קושר, ד"ר יעל שוראקי-אלפסי, ד"ר ארנה שמר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: hanita.kosher@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

ד"ר חניתה קושר
ד"ר רנא אסעיד
גב תמר גרוס
ד"ר ארנה שמר
ד"ר הדס מור
ד"ר יעל שורקי אלפסי

תאור כללי של הקורס:

קורס זה הינו הקורס הבסיסי באמצעותו נלמדים העקרונות, התיאוריות והפרקטיקה של העבודה הסוציאלית. הקורס משלב הוראה פרונטלית עם דיונים והתנסויות בקבוצה קטנה, וזאת במטרה לאפשר הבנה והפנמה מעמיקה יותר של החומר העיוני ושל ההתנסות בשדה במסגרת המעורבות החברתית. הקורס מתבצע בקבוצות קטנות, ומאפשר רפלקציה והתמודדות ערכית, רגשית וקוגניטיבית עם המורכבות של תכני המקצוע.

מטרות הקורס:

1. להקנות לסטודנטים ידע על מהות העבודה הסוציאלית, מקורותיה, התפתחותה הרעיונית, בסיסי הידע עליהם היא מסתמכת, היסודות הערכיים המעצבים אותה והשדה אותו היא משרתת.
2. לספק לסטודנטים התנסות עיונית וחוויתית ראשונה בניתוח ובהבנה של העבודה הסוציאלית כתיאוריה וכפרקטיקה.
3. להקנות לסטודנטים ידע וכלים בסיסיים הדרושים ליצירת קשר מסייע.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- הסטודנטים יבינו מושגי יסוד בעבודה סוציאלית וידעו לקשר אותם למצבים בשדה.
- הסטודנטים יכירו את מרחבי ההתערבות במקצוע העבודה הסוציאלית ויבינו את הקשר בניהם.
- הסטודנטים ידעו לנתח מצבים, לרבות ההתנסויות שלהם בשדה, לפי תיאוריות וגישות בעבודה סוציאלית.
- הסטודנטים ידעו לזהות את השורשים ההיסטוריים של המקצוע.
- הסטודנטים ידונו בזהות המקצועית שלהם כעובדים סוציאליים לעתיד.
- הסטודנטים יבינו את הבסיס הערכי של המקצוע.
- הסטודנטים יתנסו בחשיבה רפלקטיבית (התבוננות פנימית) ביחס לתכנים הנלמדים בקורס.
- הסטודנטים יפתחו חשיבה ביקורתית לגבי סוגיות שעובדים סוציאליים מתמודדים עמן.
- הסטודנטים ירכשו כלים בסיסיים הדרושים ליצירת קשר מסייע.
- הסטודנטים יתנסו בלמידה קבוצתית פעילה.

דרישות נוכחות (%):

נוכחות מלאה

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות ודיונים בכיתה

צפיה ודיון בסרטים

הרצאות אורח

סיורים לימודיים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- שיעור 1: פתיחה והיכרות (28.10.19)
- שיעור 2: מהי עבודה סוציאלית (4.11.19)
- שיעור 3: ההיסטוריה של העבודה הסוציאלית בעולם (11.11.19)
- שיעור 4: ההיסטוריה של העבודה הסוציאלית בישראל (18.11.19)
- שיעור 5: מבוא לקשר המקצועי (25.11.19)
- שיעור 6: התיאוריה האקולוגית ועבודה סוציאלית כמקצוע פסיכוסוציאלי (2.12.19)
- שיעור 7: גישות למצוקה (9.12.19)
- שיעור 8: גישות למצוקה (המשך) (16.12.19)
- שיעור 9: במקום שיעור 9 יתקיים ביקור בקבוצת "מכורים אנונימיים" A.N
- שיעור 10: עבודה סוציאלית במעגלי התערבות שונים (30.12.19)
- שיעור 11: עבודה סוציאלית קהילתית (6.1.20)
- שיעור 12: אתיקה (13.1.20)
- שיעור 13: פאנל עובדים/ות סוציאליים/ות (20.1.20)
- שיעור 14: סיכום סמסטר א' (27.1.19)

חומר חובה לקריאה:

- Best, J. (2016). *The social problem process*. In J. Best (Ed.). *Social problems* (4th edition). (pp. 3-20). New York: W.W. Norton Company.
- Brill, N. B. & Levine, J. (2005). *Working with people: The helping process* (8th edition). Boston: Pearson. (Ch. 6: Establishing and using helping relationship, pp. 117-129).
- Bronfenbrenner, U. (1979). *Contexts of child rearing: Problems and prospects*. *American Psychologist*, 34, 844-850.
- Bronfenbrenner, U. (1994). *Ecological models of human development*. In: T. Husén, & T. N. Postlethwaite (Eds.), *International encyclopedia of education*, Vol. 3 (pp. 1643-1647) (2nd ed). Oxford: Elsevier.
- Compton, B. R., Galaway, B., & Cournoyer, B. (2005). *Social work processes* (7th ed.). Belmont, CA: Wadsworth. (Ch. 4: Client worker partnership, pp. 81-98; Ch. 7: Relationship in Social Work Practice, pp. 142-151).
- Corey, M. S., & Corey, G. (1998). *Becoming a helper* (3rd Ed.). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole. (Ch. 1: Are the helping professions for you? pp. 2-15).
- Gatenio G. S. (2016). *Forward*. In H. Kosher, A. Ben-Arieh, Y. Hendelsman (Eds.), *Children's rights and social work* (pp. v-xvi). Springer.
- International Federation of Social Workers (IFSW). *Global definition of social work*<https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>
- Linzer, N. (1999). *Resolving ethical dilemmas in social work practice*. MA: Allyn and Bacon.

(Ch. 4: Ethics in social work, pp. 33-46)

Popple, P. R. (1995). *Social work profession: History*. In: R. Edwards (Ed.), *Encyclopedia of social work* (19th ed.) (pp. 2282-2292). New York: NASW.

- Reamer, F. G. (2015). *Clinical social work in a digital environment: Ethical and risk management challenges*. *Clinical Social Work Journal*, 43, 120-132.

Reichert, E. (2011). *Social work and human rights: A foundation for policy and practice* (2nd ed.). New York: Columbia University Press. (pp. 224-248).

Rosa, E. M., & Tudge, J. (2013). *Urie Bronfenbrenner's theory of human development: Its evolution from ecology to bioecology*. *Journal of Family Theory & Review*, 5, 243-258.

Saleebey, D. (2009). *The strengths approach to practice: Beginnings*. In: D. Saleebey (Ed.). *Strengths perspective in social work practice* (5th edition, pp. 93-107). Boston: Pearson

אבן-זהר, א. וגבירץ-מידן, ע. (2015). עבודה סוציאלית: שיקולים בבחירת המקצוע והעדפות מקצועיות של סטודנטים בהסבה מקצועית לעומת סטודנטים בתוכנית רגילה. *ביטחון סוציאלי*, 97, 127-161.

אלפנדרי, ר. (2018). יצירת המרחב הטיפולי: אספקטים קונקרטיים וסימבוליים. בתוך: ר. אלפנדרי (עורך), *למצוא מקום לנפש: אבני יסוד בעבודה סוציאלית פסיכודינמית* (עמ' 27-46). ירושלים: כרמל. בוכבינדר, א. (2012). מהי עבודה סוציאלית? בתוך מ. חובב, א. לונטל וי. קטן (עורכים), *עבודה סוציאלית בישראל* (עמ' 27-49). תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.

בלום, י. (2018). טכניקות של התערבויות דינמיות. בתוך: ר. אלפנדרי (עורך), *למצוא מקום לנפש: אבני יסוד בעבודה סוציאלית פסיכודינמית* (עמ' 103-120). ירושלים: כרמל. בן שלמה, ש. (2010). "לשמור על הבית": תיאוריה ופרקטיקה של יצירת ברית טיפולית עם הורים מתעללים. *חברה ורווחה*, ל, 503-519.

גל, ג'. והולר, ר. (2019). לא צדקה אלא צדק: פרקים בהתפתחות העבודה הסוציאלית בישראל. *קריית שדה בוקר: מכון בן גוריון לחקר ישראל והציונות*.

גלעד, ד. וברק, ד. (2012). שיקום בעידן תמורות בשיח בין אנשים עם מוגבלות לבין החברה. בתוך: מ. חובב, א. לונטל וי. קטן (עורכים), *עבודה סוציאלית בישראל* (עמ' 593-625). תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.

דורון, א. (1989). עמדה: לדמותה החברתית של העבודה הסוציאלית, *חברה ורווחה*, י', 170-178. הולר, ר. וגל, ג'. (2019). מבוא: על ההיסטוריה של העבודה הסוציאלית בישראל. בתוך: ג'. גל. ור. הולר (עורכים) *לא צדקה אלא צדק: פרקים בהתפתחות העבודה הסוציאלית בישראל* (9-34). קריית שדה בוקר: מכון בן גוריון לחקר ישראל והציונות.

וייס-גל, ע. וגל, ג'. (2011). פרקטיקת מדיניות בעבודה סוציאלית. ירושלים: מאגנס. (פרק 2, הגדרה, מהות וייחודיות, עמ' 7-31).

יצחקי, ח. ובוסטין, ע. (2012). עבודה סוציאלית קהילתית בישראל: בין עבר לעתיד. בתוך מ. חובב, א. לונטל וי. קטן (עורכים), *עבודה סוציאלית בישראל* (עמ' 213-221). תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.

כהן, ב. (2012). גישת הכוחות בעבודה סוציאלית. בתוך: מ. חובב, א. לונטל וי. קטן (עורכים), *עבודה סוציאלית בישראל* (עמ' 258-270). תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.

כץ, ח., גרוס, ת. ואפשטיין, ב. (2012). עבודה קהילתית וסינגור פוליטי במאבק נגד תוכנית ויסקונסין. *חברה ורווחה*, ל"ב, 601-620.

לוי, א. (2012). עבודה סוציאלית בקבוצות עם פונים לשירותי רווחה. בתוך מ. חובב, א. לונטל וי. קטן (עורכים), *עבודה סוציאלית בישראל* (עמ' 172-212). תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.

לונטל, א. (2012). עבודה סוציאלית פרטנית. בתוך: מ. חובב, א. לונטל וי. קטן (עורכים), *עבודה סוציאלית בישראל* (עמ' 115-143). תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.

מחאג'נה, א'. (2019). התפתחות מקצוע העבודה הסוציאלית בחברה הערבית מתקופת המנדט הבריטי עד סיום הממשל הצבאי. בתוך: ג'. גל. ור. הולר (עורכים) לא צדקה אלא צדק: פרקים בהתפתחות העבודה הסוציאלית בישראל (220-245). קריית שדה בוקר: מכון בן גוריון לחקר ישראל והציונות.

נמיר, א. (1999). והיתה גם תקווה - תיאור פרויקט חונכות עם משפחת יפה. ירושלים: מכון מאיירס ג'וינט-ברוקדייל.

סדן, א. (2009). עבודה קהילתית: שיטות לשינוי חברתי. תל אביב, ישראל: הקיבוץ המאוחד. (עמ' 151-148)

סדן, א. (2009). עבודה קהילתית: שיטות לשינוי חברתי. תל אביב, ישראל: הקיבוץ המאוחד. (עמודים: 177-192, עמ' 213-237, עמ' 241-260).

פנחס, ב. ומיכאלי, נ. (2012). אתיקה מקצועית בעבודה סוציאלית. בתוך: מ. חובב, א. לונטל וי. קטן (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל (עמ' 90-114). תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.

קאופמן, ר. ומנסבך, א. (2002). על הקשרן של החלטות ערכיות בעבודה סוציאלית: חקר מקרה של "התרעה בשער" של עובד סוציאלי קהילתי. חברה ורווחה, כ"ב, 185-197.

קוד האתיקה המקצועית של העובדים הסוציאליים בישראל. (1995). תל אביב: איגוד העובדים הסוציאליים.

קוד האתיקה המקצועית של העובדים הסוציאליים בישראל. (2019). תל אביב: איגוד העובדים הסוציאליים.

קרומר-נבו, מ., שמעי, נ. ותימור-שליון, ש. (עורכים) (2015). עבודה פרטנית לשינוי חברתי: "אם זה לא מספיק לכם" מיצוי זכויות וסנגור אקטיבי. באר שבע: המחלקה לעבודה סוציאלית ע"ש שפיצר, אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

רימרמן, א., אברמי, ש., ארטן-ברגמן, ט. (2007). מדיניות כלפי אנשים עם נכויות: מחקיקה סוציאלית לחקיקת זכויות. בתוך: א. אבירם, ג. גל וי. קטן (עורכים), עיצוב מדיניות חברתית בישראל-מגמות וסוגיות (עמ' 287-309). ירושלים: מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל.

שינדלר, ר. (1989). עבודה סוציאלית וקביעה מחודשת של מטרותיה החברתיות. חברה ורווחה, ט, 303-310.

שפירו, ש. (2012). ההיסטוריה של מקצוע העבודה הסוציאלית. בתוך: מ. חובב, א., לונטל וי. קטן (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל (עמ' 50-67). תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
 מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 0 %
 הגשת עבודה 70 %
 הגשת תרגילים 25 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 5 %
 דוחות מעורבות

מידע נוסף / הערות: